

Onderwijs als Ontwikkelplek van de Toekomst

Onderwijs Alliantie
Van individuele ambitie
naar collectieve impact

september 2021

Meer
informatie

Website
pagina OA

Mail naar
Onderwijs
Alliantie

RECHT OP EERLIJKE KANSEN

Een van de belangrijkste kinderrechten, het **recht op goed onderwijs**, staat in ons land steeds meer onder druk. De overwegend eenzijdige economische benadering van onderwijs doet geen recht aan eerlijke kansen voor jonge mensen in hun ontwikkeling. Het geldende systeem levert onbedoeld maar onvermijdelijk verliezers op, want onderlinge vergelijking gebaseerd op het principe 'meten is weten' is het vertrekpunt. Dat beantwoordt niet aan de universele behoeften van ieder mens om te groeien in autonomie, in competenties en om zich verbonden te voelen met anderen. Omdat onderwijs losraakt van ontwikkelingen in de samenleving **nemen motivatie af en neemt kansenongelijkheid toe**. Vooral kwetsbare kinderen en jongeren dreigen blijvend aan de kant te komen staan. De generaties van nu en van de toekomst verdienen onderwijs waarin zij hun potentieel optimaal kunnen ontwikkelen. Dit is geen nieuw inzicht. Toch is er nog geen sprake van de duurzame verbetering die zo noodzakelijk is.

Gebeurt er dan niets? Zeker wel. De vele experimenten gericht op vernieuwing in het onderwijs zijn echt hoopgevend. Maar deze dragen ieder voor zich nog onvoldoende bij tot een oplossing van de bestaande systeemcrisis. Het opschalen en het verbinden van deze experimenten lukt onvoldoende, waardoor de **structuur van het onderwijs niet wezenlijk verandert**. De fundamentele discussie over de bedoeling van onderwijs en hoe je daar werkelijk toe komt, wordt nauwelijks gevoerd. Bovendien staan de verschillende visies daarop eerder tegenover dan naast elkaar. De **Onderwijs Alliantie vindt dat het anders moet en laat zien dat het ook werkelijk anders kan**. Wij geloven dat de ontwikkeling van jonge mensen een collectieve verantwoordelijkheid is van onderwijs en samenleving.

Het opleiden van jonge mensen die de wereld van morgen vormgeven is van onschatbare maatschappelijke waarde.

Transitie in onderwijs vraagt om duurzaam en gelijkwaardig samenwerken tussen mensen, initiatieven en organisaties. Het onderwijsveld kan dat niet alleen. Publieke en private partners moeten bereid zijn om het ecosysteem rond het onderwijs te herstellen. Dan kan als zij zich langdurig committeren aan een integrale benadering van leren en ontwikkelen. Samen zijn we dan in staat om eerlijke kansen te creëren voor ieder kind, zodat het zich kan ontwikkelen tot een wendbaar en weerbaar mens, in de wereld van nu en morgen.

TIJD VOOR EEN ANDERE ONDERWIJSWERKELIJKHEID

Hoewel geen kind gelijk is, en het gemiddelde kind niet bestaat, gaan we daar nog steeds wel vanuit in het onderwijssysteem. Scholen zijn een soort fabrieken geworden die draaien om onderwijsrendement en presteren naar een uniforme standaard op slechts een paar onderdelen: taal en rekenen. Het gehele kind en zijn ontwikkeling zijn niet in beeld. **Het systeem is belangrijker dan de mens, terwijl de mens centraal zou moeten staan.** Daarmee doen we de maatschappelijke waarde van het onderwijs teniet. We hebben te maken met toenemende onzekerheid en met mondiale uitdagingen zoals armoede, gezondheid en de klimaatcrisis. Onderwijs kan ons helpen om daarmee om te gaan.

Het is tijd voor een andere onderwijswerkelijkheid, waarin ontwikkeling een continu proces is en de basis vormt voor levenslang leren. In deze werkelijkheid is het onderwijs een ontwikkelplek van betekenis; waar ieder kind de kans krijgt om de beste versie van zichzelf te worden, in het vertrouwen dat je elke dag opnieuw kunt beginnen. Onderwijs is een stimulans, een versneller. Een inclusieve leergemeenschap waar jonge mensen kunnen rekenen op expertise en ondersteuning in het scheppen van hun eigen toekomst.

Ieder mens is uniek. De bedoeling van onderwijs is het leren met het leven te verbinden, in het vertrouwen dat je elke dag opnieuw kunt beginnen. Het bieden van eerlijke kansen begint bij een ongelijke benadering waarin de menselijke ontwikkeling leidend is.

Onderwijs kan structureel betere en eerlijke mogelijkheden bieden tot ontwikkeling door samen te werken. Daarvoor is het nodig om kennis, inzichten en ervaringen uit de onderwijs en wetenschap, van overheden, bedrijven, instellingen en burgers te erkennen, te verbinden en te benutten. **In de andere onderwijswerkelijkheid is onderwijs als vanzelfsprekend verbonden met de directe ecologische, economische en sociale omgeving van ieder mens.** Het hele ecosysteem van kinderen en jongeren (buurt, gezin, onderwijs, jeugd- en gezondheidszorg, gemeente, arbeidsmarkt, etc.) wordt geactiveerd en jonge mensen leren hoe zij dit op een goede manier kunnen benutten. Zo ontstaat een inclusieve leergemeenschap, die past bij de diepe wens van de meeste mensen om te groeien naar een eerlijke(re), sociale(re) en duurzame(re) maatschappij met zorg voor de planeet.

VAN AMBITIE NAAR IMPACT

Het realiseren van de inclusieve leergemeenschap die wij voorstaan vraagt om 'groot te denken', versus 'klein te doen'. **School maakt deel uit van een breder netwerk van mensen en organisaties die samen verantwoordelijkheid nemen voor de ontwikkeling van opgroeiende mensen.** Onderwijs is niet het monopolie van scholen, maar scholen hebben en houden wel in belangrijke mate de regie in de organisatie van leren en ontwikkelen van jonge mensen. De samenleving neemt verantwoordelijkheid voor onderwijs en andersom. Leren en leven zijn verbonden.

Onze strategie:

- de menswording van het kind centraal stellen, wat betekent dat we een brede kijk hebben op de ontwikkeling van talent,
- groot denken, versus klein doen: het signaleren en blootleggen van de issues in het systeem, dit gaat samen met het rechtstreeks ondersteunen van samen leren en ontwikkelen in de stad, dorp en regio,
- expertise van publieke én private partners verbinden aan een gezamenlijk doel,
- de zichtbaarheid van bestaande initiatieven vergroten en kennis en expertise ontsluiten.

Dit vertalen wij in 3 concrete ambitieprogramma's:

1. Realiseren van Ontwikkelplekken van de Toekomst

Binnen een ontwikkelplek brengen scholen, publieke en private partners het onderwijs van de toekomst nu in de praktijk.

Deze samenwerking resulteert in nieuwe waarden, nieuw gedrag en het anders organiseren van het onderwijs. Iedere Ontwikkelplek van de Toekomst is een voorbeeld en bron van inspiratie voor het onderwijs met haar publieke en private partners. Er bestaan al ontwikkelplekken verspreid over Nederland (Amsterdam, Rotterdam, Groningen en Stittard-Geleen) en het aantal is groeiende. Samen met de partners van een ontwikkelplek onderzoeken we interventies die wél werken. De focus ligt op direct zichtbaar en meetbaar resultaat in het professionele handelen van medewerkers, in het leren en ontwikkelen van kinderen en in het organiseren van het onderwijs.

2. Aanpakken van actuele 'eerlijke kansen' thema's

Met vereende executiekracht van publieke en private partners pakken we eerlijke kansen thema's aan.

Het bundelen van executiekracht kan een nieuw perspectief bieden in de aanpak van het lerarentekort en daarmee samenhangende dreigende sluiting van scholen, of aan in de aanpak van persoonlijke issues die leerlingen in hun ontwikkeling belemmeren. Zo ontstaat bijvoorbeeld een gerichte strategie voor scholen om via de incidentele NPO gelden toch duurzaam eerlijke kansen te bevorderen. Onze aandacht gaat vooral uit naar het ondersteunen van scholen met een populatie kinderen en jongeren in een kwetsbare sociale, ecologische en/of economische positie.

Zo lang het systeem niet kantelt en we niet kunnen spreken van een inclusieve leergemeenschap, beschouwen wij het bovendien als onze rol om 'eerlijke kansen' thema's maatschappelijk en politiek ter discussie te stellen. Wij zitten aan tafels waar het onderwijs van de toekomst geagendeerd kan en moet worden. We ondersteunen publieke en private partners die aan alternatieve oplossingen willen werken.

3. Ontwikkelen van een duurzame community of practices

De Onderwijs Alliantie verbindt publieke en private kennis, expertise en middelen, gericht op vernieuwende inzichten en innovatie in onderwijs ten gunste van eerlijke kansen voor kinderen.

De Alliantie bouwt lerende netwerken, groot en klein. . De kern van zo'n netwerk is altijd een school met onderwijsprofessionals, leerlingen en hun ouders. Daar rondom zijn het private en publieke partners (uit de directe omgeving) die het ecosysteem van het kind en de school verder kunnen activeren. Een dergelijk netwerk opereert vanuit kansen en optimisme, verbindt belangen, gaat versnippering tegen en zorgt voor een breed maatschappelijk draagvlak. De onderlinge samenwerking leidt tot een lokale community of practice van een inclusieve leergemeenschap. De Onderwijs Alliantie draagt bij met concrete inzet van kennis, onderzoek, middelen (ict, financiën, ed) en door haar netwerk open te stellen voor partners, zodat de kennis en ervaring kan worden gedeeld. De alliantie ontsluit de good practices van iedere lokale community via de (online) community of practice, zodat een landelijk dekkend netwerk groeit en via het onderwijs leren en leven wordt verbonden voor ieder kind.

CALL TO ACTION

Een onderwijswerkelijkheid die bestaat uit inclusieve leergemeenschappen waarin jonge mensen eerlijke kansen krijgen, vraagt om intensief en duurzaam samenwerken en op veel terreinen om 'ontschotten'. Eerlijke kansen in het onderwijs zijn niet een opgave van het onderwijsveld alleen, maar een maatschappelijke opgave in belang van een betere samenleving. De noodzakelijke bijdrage van publieke en private partijen aan deze transitie in het onderwijs kan bestaan uit de concrete inzet van hun kennis, expertise en financiële middelen.

Wij roepen publieke en private organisaties en individuen op om zich te committeren aan dit initiatief en de ambitie.

De Onderwijs Alliantie is een initiatief van de Maatschappelijke Alliantie met steun van onder andere ING, Deloitte, BMC, KidsRights, Jantje Beton, Health Holland, Pesant, Tata Consultancy Services, Plek.co, Stichting Campus Nederland, Kindcentrum Sittard, Stichting Westelijke Tuinsteden.

• Overheden en publieke instanties kunnen bijdragen door vanuit hun discipline te zorgen dat ieder kind en elke jongere in staat wordt gesteld om het beste uit zichzelf te halen, ongeacht uit welk nest hij komt.

• Bedrijven kunnen stageplaatsen, opleiding, coaching, begeleiding en netwerk bieden passend bij individuele leer- en ontwikkelbehoeften van jongeren en professionals in onderwijs. Dit is een investering in (de ontwikkeling van) toekomstige medewerkers, zodat het er niet meer toe doet waar de wieg van een kind heeft gestaan.

• Een financiële impuls van private en publieke partners is noodzakelijk om de lessen uit en de effecten van de ambitieprogramma's duurzaam te verankeren in de community of practice, zodat die ten goede komen aan de jonge generaties van nu en de toekomst.

[Klik hier voor meer informatie en sluit je aan.](#)

**Neem voor meer informatie contact op met Hayde Zarkeshan
h.zarkeshan@maatschappelijkealliantie.org**

BRONNEN

- [1] Gubbels, J., Van Langen, A.M.L., Maassen, N.A.M., & Meelissen, M.R.M. (2019). Resultaten PISA-2018 in vogelvlucht. Enschede: Universiteit Twente. Doi: 10.3990/1.9789036549226
- [2] <https://www.pisa-nederland.nl/pisa-2018/#rapportkansenongelijkheid>
- [3] <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2021/04/09/brief-informateur>
- [4] McKinsey & Company. Een verstevigd fundament voor iedereen. 2020
- [5] Sapulete, S., Wester, M., Jelacic, J., & Vankan, A. (2019). Arbeidsmarktbarometer po, vo en mbo 2018-2019. Jaarrapportage 2018-2019. Rotterdam: Ecorys; Dialogic.
- [6] Inspectie van het Onderwijs (2020). De Staat van het Onderwijs 2020. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- [7] <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2021/04/15/later-selecteren-beter-differentieren>
- [8] <https://learnlikethedutch.com/international-research/>
- [9] R. Harmsen., P. Slegers & M. Dullaert. BMC. Lerarentekort in niet grootstedelijke gebieden: omvang en aanpak. 2020